

- сприятливість екологічної ситуації;
- ставлення місцевої влади до інвесторів;
- готовність влади створювати прийнятні умови для іноземних інвесторів;
- відсутність бюрократичних бар'єрів на шляху інвесторів.

На привабливість більшості вищенаведених критеріїв місцева влада має значний вплив, що дає їй суттєві важелі для формування інвестиційного клімату в регіоні.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Іваненко-Свінцицька І. Е. Іноземні інвестиції в Україні: Стан та можливість залучення // Формування ринкових відносин в Україні // Зб. наук. праць. — К., 2005. — № 5. — С. 42—47.
2. Сухоруков А. Н. Проблемы повышения инвестиционного актива регионов «Экономика Украины», 2004. — № 8. — С. 26—33.

**Ю. Ю. Беляєв**, аспірант

## СУЧАСНІ МЕТОДИКИ КАЛЬКУЛЯЦІЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

*Анотація. Розглянуто сучасні методики та концепції обліку витрат на виробництво продукції.*

*Summary. Modern methods and concepts of calculation of production costs were considered.*

Серед показників діяльності підприємства важливе місце займає такий, як собівартість продукції. Від рівня собівартості продукції залежить розмір прибутку та рівень рентабельності. Отже, зовнішньою і вартісною формою витрат простого відтворення чинників виробництва є собівартість.

Калькуляція собівартості виробленої продукції здійснюються різноманітними методами. Під методом калькуляції розуміють систему прийомів, що використовуються для обчислення собівартості калькуляційної одиниці.

Сучасні системи обліку витрат, на нашу думку, можна класифікувати за такими ознаками: за повнотою відображення витрат, залежно від об'єкту калькуляції собівартості, залежно від розрахунку собівартості методики поділяються на:

За повнотою відображення витрат методики поділяються на:

- методика калькуляції прямих витрат,
- методика калькуляції повних витрат.

Залежно від розрахунку собівартості методики поділяються на:

- методика калькуляції витрат за цілями,
- методика калькуляції нормативних витрат,

➤ методики калькуляції фактичних витрат (не являється конкретним методом).

Залежно від об'єкту калькуляції собівартості методики поділяються на:

- методика калькуляції витрат за функціями,
- методика калькуляції витрат за процесами,
- методика калькуляції витрат за замовленнями,
- методика калькуляції витрат за партіями,
- методика калькуляції витрат за переділами.

#### **1. Методика калькуляції повних витрат (англ. Absorption Costing)**

**Основні принципи методики:** Методика полягає в калькулюванні собівартості продукції з розподілом всіх виробничих витрат між реалізованою продукцією і залишками продукції на складі.

#### **2. Методика калькуляції прямих витрат (англ. Direct Costing)**

**Основні принципи методики:** методика калькуляції собівартості продукції, при якому всі витрати розділяються на постійні і змінні, і тільки змінні витрати відносять на собівартість продукції. Постійна частина загальновиробничих витрат відноситься до витрат періоду разом з витратами на збут і адміністративними.

#### **3. Методика калькуляції витрат за цілями (англ. Target Costing)**

**Основні принципи методики:** Основна ідея методики — цільове планування витрат. Дана методика використовується підприємствами на етапі проектування нового продукту, коли вже відома його ціна на ринку. В даному випадку на конструкторський відділ покладається конкретна задача — розробити продукт з чітко визначеною собівартістю, яка дозволила б забезпечити необхідний рівень прибутковості.

#### **4. Методика калькуляції нормативних витрат (англ. Standard Costing)**

**Основні принципи методики:** Дана методика передбачає встановлення цільових показників по витратах. Для цього необхідно провести одноразову об'ємну роботу по нормуванню, калькулюванню та пов'язанню отриманих результатів з цілями підприємства, прийняти і зафіксувати на достатньо значний період результати цієї роботи у вигляді стандартів, а після цього зосередитися на досягненні поставлених цілей за допомогою аналізу причин відхилень від цільових показників.

#### **5. Методика калькуляції витрат за функціями (англ. Activity-Based Costing)**

**Основні принципи методики:** Теоретична основа методики полягає в розумінні того, що підприємство має в своєму розпорядженні ресурси, які використовуються в виробничому процесі та дозволяють виконувати виробничі функції. Всі види ресурсів характеризуються витратами на них, які розподіляються спочатку на окремі функції пропорційно обсягу споживання цих ресурсів. Потім витрати по кожній функції відносяться на носії витрат (товар, послуга).

#### **6. Методика калькуляції витрат за процесами (англ. Process-order Costing)**

**Основні принципи методики:** Виробництво продукції підприємства включає більше одного виробничого процесу. Метод калькуляції витрат по

процесам враховує це шляхом відкриття окремих «рахунків процесів» для кожного процесу і нагромадження всіх витрат по процесу на цих рахунках.

#### **7. Методика калькуляції витрат за замовленнями (англ. Job-order Costing)**

**Основні принципи методики:** При калькуляції виробничих витрат по замовленням витрати акумулюються по окремим роботам, підрядам і замовленням. Даний метод використовується при виготовленні унікальних виробів або виробів, що виконуються по спеціальному замовленню. В рамках цього методу калькуляції всі витрати збираються по кожному замовленню або партії продукції, а не по окремим підрозділам або звітним періодам.

#### **8. Методика калькуляції витрат за партіями (англ. Batch-order Costing)**

**Основні принципи методики:** Метод попартійної калькуляції витрат містить елементи як позамовної, так і попроцесної калькуляції витрат. Партія визначається як кількість однакових одиниць витрат (як при калькуляції витрат за процесами), які розглядаються в якості замовлення (як при позамовній калькуляції витрат) окремо від всіх інших замовлень або процесів, що виконуються підприємством.

#### **9. Методика калькуляції витрат за переділами**

**Основні принципи методики:** Прямі витрати відображають в точному обліку не за видами продукції, а за переділами або стадіями виробництва, навіть якщо в одному переділі можна отримати продукцію різних видів. Отже, об'єктом обліку витрат є переділ. Для багатьох виробництв характерна послідовна переробка промислової і сільськогосподарської сировини в закінчений продукт на основі хіміко-фізичних, біологічних і термічних процесів. Особливістю таких виробництв є послідовні стадії, що отримали назву переділ.

**А. М. Бортнік**, аспірантка,  
Київський національний економічний університет  
імені Вадима Гетьмана

### **ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

*У статті узагальнено сутність процесно-орієнтованого підходу до управління підприємством та розглянуті переваги даного методу.*

*The article contains the essence of the Activity Based Management. The author examines the advantages of the Activity Based Management.*

Набуття України статусу країни з ринковою економікою породжує необхідність створення нової, адекватної умовам сталого розвитку системи управління. Адже проблема трансформації системи управління набуває важливого значення на усіх структурних рівнях: держави, галу-